

Előfizetési ár:
 Helyben házhoz hordva és vi-
 dékre postai megküldéssel:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Fél évre . . . 3 " — "
 Negyed évre . . . 1 " 50 "
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetéseket
 olesón közlünk. — Kinestári bé-
 lyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyílt-tér minden sor 20 kr.

ORÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton.

Szerkesztőség:
 hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők:
Debrecen, Kis-Csapó-utca 388

Kiadóhivatal:
 hová az előfizetési pénzek, hir-
 detési kéziratok s díjak és a lap
 szétküldésére vonatkozó felszó-
 lamlások intézendők:
Debrecen, Kis-Csapó-utca 388

Kéziratokat nem adunk vissza.
 Bérmentetlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:
Csegey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:
S. SZABÓ JÓZSEF.

PAP K. GÁBOR.

(Dunántuli 21-ik ref. püspök.)

— 1895. szept. 10. — 1895. nov. 2. —

Pap K. Gábor dunántuli ref. püspök november 2-án délelőtt 11 órakor meghalt, influenzából fejlődött tüdőgyulladás és agyhártya-lobban. Szerdán este hat órakor már eszméletét elvesztette, s az agonia esütörtökön reggel beállt; de csak nehezen győzhette le a halál, s oldozhatta ki a romlandó földi részből nemes lelkét.

Miért akarnánk most már azzal foglalkozni: mi volt? hiszen nem magának élt, tehát ismeri őt nemesak a református, nemesak az egész protestáns egyház, hanem ismerik a honfiak, ismerik még ellenségei is, hogy ő egyházi, hazai és emberiségi közügyek lelkes harcosa volt és pedig nemesak mióta püspökké lett, hanem mindig mióta magasabb öntudatos életre fejlődött, kora ifjúságától fogva, amikor már mint ifju, fegyverrel kezében véres harcatereken életfeláldozó elszántsággal védte hazáját, a legújabb egyházpolitikai törvények meghozásáig, melyeknek alkotásába a követelő szükségesség éber tudatával, az antiliberalis ellenzék erejének ismeretével ment be, tartott ki és segítette elő a győzelmet; melyen való nemes meglepedésének bizonyítéka azon talán utolsó nagyobb beszéde és körlevele, melyet egyházkerülete közönségéhez, különösen lelkészeihez tájékoztatásul intézett az egyházi reform-törvények életbeléptetése előtt tartott egyh.-ker. gyűlésen és utána, mely nemesak szónoki szépségekben gazdag, hanem a mély hon-szeretet tüzével lángol és a meggyőződés biztos tudatával, a vezető pásztor gondos jóságával inti, biztatja, irányítja a reform. közön-séget és különösen a megpróbáltatás küszöbén álló lelkészi kart, melyet anyagi veszteségei által a szegénység súlyosított körülményei beállta — esetére még vigasztalással is ellát.

Mennyire lelki rokonságban volt e törvényekkel — mutatja azon megható jelenet, hogy a Komáromban kötött első polgári házasság egyházi megáldását ő akarta — a beteg ember végezni, erőt akart lelke erejével venni a betegségen, mely gátolta, s felkelt ágyából; de hiába, erősebb volt már a halálos kór még az ő nagy lelki erejénél is, mely pedig az ő ismeretes jellemvonása, s nagyságának teremtő eszköze volt. Azonkívül élete és egyénisége, — a magával, — különösen földi kitüntetésekkel keveset, — vagy épen nem is gondoló puritán egyszerűség volt, melylyel elutasította magától különösen a költséges megtiszteléseket, melynek megható példájául idézhetjük a komáromi lelkész-ségbe beiktatása napjára rendezni szándékolt közlakoma költségei-nek megtakarítása, — és a komáromi illetőségű boszniai harcateren sebesült, vagy sebesülhető katonák, vagy ezek inséges családjai felségítésére fordítására való irányzását, mely az alázatos lélek legnagyobb felmagasztalásának kitündöklő sugárzata.

Hát ha mindazokat a jellemvonásokat felhordanók most, melyek lelkészi, püspöki, hazafiúi és emberi jellemvonásokból egy *Pap K. Gábort* alkottak, nem az ő koronáját tennők fényesebbé, melynek az ő nemességének alkotván ragyogó sugarait — a mi gyarló erőlködésünk ahoz semmit nem adhat, hanem a közveszte-séget tennők egyházunkra, hazánkra, az emberiségre — magunkra nézve fájdalmasabbá.

Nem egészen csodálatos azonban az ő nemes egyszerűségében nagy jellemmé fejlődése, mert születésétől óta megvoltak neki erre eszközei — a származásban, a növeltetésben — a történeti jelenetekben.

Származását vette ugyanis *Pap Istvántól* Vilonyán 1827-ben, attól a református lelkésztől, ki azon kor ref. lelkészei közt is a legfeneklebb, legtudományosab s legkimeríthetlenebb munkásságu lélek volt — az egyh. író *vámosi predikátor* közismeretes és tisztelt név alatt; mint ilyen maga tanította *Gábor* fiát is a gimn. tanulmányok bevégeztéig. Ily lélek, ily erkölcsi példa, ily munkás-ság! . . . Ezek az iskola képző hatásával kijelölték az utat *Pap Gábornak* a nagyság felé. *Óvé* az érdem, hogy felhasználta, kö-vetn. tudta; a *pápai iskoláé*, hogy teljességre emelte az akadémiai tanulmányok bevégeztéig; a *dunántuli ref. egyház közönségé*, hogy a balaton-udvari helyettes, — arácsi, litéri, vörösbényi rendes állomásokon át eljuttatta a szülőföldi *Vilonya* rendes lelkészségére, s a *veszprémi esperességen* át a *püspöki* hiva-talra; innen már a kitünéssel kitűnni akartak az *ó-szónyi* — 1875. — és *rév-komáromi* — 1878. — elsőrendű egyházak; a *világi közönségé valláskülönbség nélkül*, hogy politikai vezérszerepre hivatását is felismerve — tudták azt az ellenzékí szónoki erőt és lelkesedést használni, mely *Pap Gáborban* oly megnemesített irányban áradott; s kit a *Bach-kormány* nem en-gedet az iskolai tanárságban a kecskeméti filozófiai tanszéken, hova 1855-ben megválasztották, s el is fogadta — az ifjúság előtt az ész fáklájával világítani: — megválasztották az alkotmányos korszak hajnalodásával, hogy világoljon mint polit. fény: — *Vesz-prémmegye bizottsági tagjának*, 1875-ben pedig az *enyvingi ker. orsz. gyűlési képviselőjének*, ki mint ilyen aztán a közokt. szakban érvényesítette tehetségeit kiválóan.

Mint forradalmi katona elnöke volt a *veszprémi és komá-romi honvédegyesületnek*.

Megalapította a *komáromi prot. nőegyesületet*.

Legújabb s csak nem rég bevégezt *felsőházi* szereplése még mindnyájunk tisztelő élénk emlékezetében áll. Ő onnan soha-sem hiányzott, ha a szabadelvű haladás jelenlétét kívánta.

Mig egyház vezető és törvényhozói rendkívül fontos közér-dekü elfoglaltságai le nem kötötték: — *irodalmi tevékenységet* is fejtett ki politikai, szépirodalmi és közgazdasági lapok terén. Nagy értékű könyvtára, s 3000 darabból álló érem és pénzgyűj-teménye azt vallják, hogy anyagi aldozatoktól sem riadt vissza a *tudomány fejlesztése* érdekében.

Bizony az ő elhunytával — a közveszteség fájdalommal boru-lunk le nemesak mint reformátusok, hanem mint honfiak, s a tudomány és liberális eszmék tisztelői is, s igaz könyvekkel sze-münkben, őszinte érzellemmel szívünkben mondunk áldást emlékére, nyugvó poraira! s rebegjük: „Elesett a mi fejünk koronája!”

Kedden nyílt meg a sir, hogy a porrá válandó részeket ma-gába fogadja. Nemes lelke? . . . az él örökké, hogy vezessen, lelkesítsen példaként . . . jóra, szépre és nemesre késő nemzedé-keket is, mig protestáns magyar, s mig fenkölt lelkü ember él!!!

—a—r.

A komáromi ev. ref. egyház feledhetetlen emlékü pász-torának haláláról a következő gyászjelentést adta ki: Az Úrnak nevében! A rév-komáromi evang. ref. egyház közönsége mely fájdalomtelt szívvel jelenti, szeretve tisztelt lelkésze Főtisztelendő és méltóságos vönöczkl és érsemlyéni *Pap Kovách Gábor* ev. reform. püspök, kir. tanácsos, a magyar főrendiház tagja, 1848/49-iki magyar honvéd századosnak, f. évi november hó 2-ik napján, délelőtti 11 órakor, életének 69-ik, lelkészkedésének 44-ik, püspöksége 21-ik évében agyhártyalobban történt gyászos elhunytát. A szeretett lelkésznek hült tetemei 1895. évi november hó 5-ik napján, kedden délután 3 órakor fognak a helybeli ref. templomból örök nyugalomra kísértetni. Az igaz szeretet, mely-lyel egyháza előtt jó lelke tiszta fényben tündöklött, maradjon vezérlő és világító örök dicsfénye e szent gyülekezetnek! Komárom, 1895. november hó 2-án. A rév-komáromi ev. ref. egyház kö-zönsége. Áldás és béke lengjen porai felett!

Az ifjuság veszedelme.

Rövid időközökben különböző politikai lapok vezércikkében emelték föl szavukat azon veszedelem ellen, mely a fővárosi ifjuságot fenyegeti erkölcsi szempontból s mindegyik a fővárosi hatóságot hívja fel, hogy rendőri szabályokkal mentse me az ifjuságot. „Valóban itt az ideje, hogy a főváros minden hatósága különös figyelmére méltassa az ország ifju nemzedékét és kevesbitse a testet és lelket rontó intézetek számát s nemcsak tanügyi, hanem egészségi és erkölcsi tekintetben is minden eszközt megadjon az ifjuság nevelésére.” (Fővárosi Lapok 242.) S miért e felhívás? „Mert — e lapok szerint — a fővárosi iskolákban jól tanítanak, de igen rosszul nevelnek; „az iskolákban csak tanítanak úgy a hogy, de nem nevelnek.” Súlyos vád! S tán van alapja. Tantervünkben sok van az észnek, kevés a szívnek; a lefolyt ankét is csak arról tanakodott: mennyivel lehet még többet tanítani, de az erkölcsi szempontot egészen figyelmén kívül hagyta; az anyag etikai értékesítésének kérdése még csak szóba sem került, pedig „a nemesebb irányu tanulás tárgya mindaz, a mi az embernek emberi, főleg erkölcsi létét emeli” — mondja Agrikola.

Ismételten hangzik: az iskolákban az erkölcsi nevelés ne csak a fegyelmi törvények alapján szabályozott fegyelmezésből álljon, hanem minden egyes tantárgy az erkölcsi nevelésre is nagy gondot fordítson. De ennek sikeres alkalmazásában most még kettős nehézség van. A tanárjelöltek éppen nem részesülnek nevelésben — (hogyan neveljen az, kit magát sem neveltek!); éppen nem kapnak utmutatást a tananyag etikai földolgozására, értékesítésére; nincsenek methodikai segédkönyvek s így a tan-

anyag etikai értékesítésére bizony fellette kevesen gondolnak, de nem is gondolhatnak, minthogy a mai tanügyi viszonyok alig engedik meg, hogy a tanár másra is — az etikai oldalra — kiterjeszse figyelmét, mint pusztán arra, hogy a tananyag sikeres közlésével mint tanító elérje célját; a másik nehézség éppen ezen utóbbi körülményből folyik, hogy a tanár, mint tanító — a nagy anyaghalmozás miatt — célját elérhesse, az anyag etikai értékesítésére nem terjeszkedhet ki, — pedig inkább kevesebbet tudjon a növendék: csak a szív nemesedjék, az akarat-erő erősödjék. Ha a tanterv az etikai oldalra is gondot fordítana s megadná az eszközöket: erkölcsileg is képzetlenebb növendékek kerülnének ki az iskolából; ha az akarat-erő, kötelességérzet megerősödhetett a középiskolai ifjakban: nem kellene a szülőknek aggódniok, nem a nemzetnek. Tehát részben igaz a vád; az iskolák tantervük miatt az etikai oldalra nem helyezhetnek kiszámíthatatlan fontosságának megfelelő súlyt. Az egyik baj elhárítására már megtette a nemzet s az ifjuság igazi boldogulását szíven viselő miniszterünk, Wlassics Gyula az első lépést az Eötvös-kollégium létesítésével, a melyben az eddig a főváros minden veszedelmének épugy kidobott tanárjelölt — mint leendő nevelő — magasztos pályájára méltóan készülhet; a másik baj is kevesbedhetik, ha a tanterv-revizio alkalmával a tanterv etikai oldalára is figyelemmel lesznek a meghívandók vagy már meghívottak.

A tanterv tehát hiányai miatt csak negative járul a bajhoz, a mennyiben a nagy anyag miatt nincs elegendő idő a növendékek akatateréjének kellő megszilárdítására, de positive rontják az ifjuságot a lapok kiszinezett hírei, az irodalomnak éppen nem erkölcsös irányu ter-

mékei (szindarabok, tárcák), s pedig tán éppen azon lapok tárcacikkei is, melyek intőleg, figyelmeztetőleg emelték föl szavukat a fővárosi hatósághoz; lapjuk hasábjain is nyessenek, irtsanak, mert a fiatalság inkább olvassa a tárcákat, mint a komoly fejtegetéseket. E tárcák legnagyobb részében hiu, önző érdekek, bünyös szenvedélyek hitvány küzködése tárul föl előttünk, a mely bünbe, boldogtalanságba sodor, nem vonul át rajtuk az önmegtagadó, önfeláldozó szeretetnek egyetlen meleg sugara sem, a mely föl-emel, vagy legalább vigaszt önt a lélekbe; nem éreztetnek egy szebb, egy magasabb eszmét. Olvassuk el A csodadoktor, A levél, A bátorság stb. stb., mindenek koronájául Szeredai Leo A madonna arcu leányát, melyet jóízű ember még felig ittas társaságban sem mondana el s ő irodalmi termék gyanánt közzéteszi, bünösségre csábítva vele sok-sok ifju lelket; ilyen s hasonló olvasása — s nem az iskola — okozza, hogy az ifjuság megfedkedzik a finom modorról, az erény tiszteletéről, az erkölcs- s szemérmességéről, a tizparancsolatról; okozza, hogy kivesz az ifjuságból a nő iránt való ideális tisztelet annyira, hogy minden nőt, — lányt s férjeset — ki szeme elé kerül, bünös szenvedélye áldozatául kiszemelhetőknek tekint; az olyan tárcákból tanulja meg a trágár gondolkodást, azt a beszédet, — még a finom (?) szalonokban is — mely pikáns érzéki célzásokkal van telítve s a társadalom, a mely rabja az arany (?) ifjuságnak, — a mely már serdülő korában sem ismer semmi tekintetet s követelőleg lép föl mindennel s mindenkivel szemben: — efnézi e szellemes (?) — mondjuk piszkot! mert eltűntek az igazi nemes matrónák, kiknek jelenlétében csak a szép virágozhatott.

T Á R C A.

A bosnyák emlék.

Novella.

Irta: CSENGEY GUSZTÁV.

Egy misantrop naplójából.

VIII.

Hadd lám csak a dátumot: mikor irtam utoljára naplómba? . . .

Micsoda? már két hete?

No de nem esoda: egész valóm valami infamis, bolondos válozáson ment át, s valahányszor kezembe fogtam a tollat, hogy egyet-mást följegyezsek, mindig valami szégyenlős érzés fogott el. Mintha nem az volnék már, aki voltam; nem tudom megtalálni stílusom alaphangulatát, ezt röstellem s bosszant is. Saját becses személyem kezd előttem ismeretlenné válni: keresem magamat, azt a zsembes, veszekedő, embergyűlölő prókatorjelöltet, aki mindig a plezurájával vesződik s harapni, marakodni készül — de hiába! nem találok sehoh! — Hányszor vettem már kezembe a tollat, de mindig ledobtam, mert attól féltem, hogy stílusom is úgy ellágyul, mint a hogy magam ellágyulok gyakran.

Néha olyan furcsa állapotban vagyok, hogy szeretném magamat megharapni — hogyne? — Már micsoda impertinens állapot az, amin én magamat rajtakapom?! — Tanulni akarok, neki készülök, olvasok három-négy oldalt nagy buzgósággal s az ötödik oldalán veszem észre, hogy hisz én tulajdonképen semmit sem tudok

abból, amit olvastam! — Az eszem tudja isten hol járt? — Azaz hogy — itt a bökkenő! Dehogyan tudom, nagyon is tudom: annál a szépség-modellnél! — Nem is az eszem már, azt én már elvesztettem, annál inkább megnőtt a szívem; roppantul megnöhetett, mert nem találja a helyét, nem fér a mellembé. Hát még a fantáziám — mióta a szívemmel szövetséget kötött, olyan fényes, olyan hatalmas, hogy nines az a poéta, aki fölülmulná. Hisz én már nappal is víziókat látok. Minde-nütt csak azt a mustra-szépséget látom.

Mikor elkezdtem a naplóm, akkor még csak a külseje bosszantott; a szépségnek az a kiállhatatlan harmoniája, amiben nem lehet hibát találni; — hiszen ha még csak az volna a baj — ezt meg lehet szokni — bosszantó szépsége lassanként csak tűrhetővé vált volna; de mióta jobban ismerem, mióta mindennap körülöttem vagyok, minden este vele vagyok, azt kell tapasztalnom, hogy a lelke is olyan szép annak, mint a teste. — Ez már több a soknál, ez már tűrhetetlen, elviselhetetlen! — Nem lehet a jellemében, természetében, magavisletében egyetlen hibát sem fölfedezni. Ez a csupa jószág, gyöngédség, ez a lelkiismeretes szorgalom, ez a rendszerető figyelmes, takarékos gondosság s ez az elpusztulhatatlan vidám, mégis érző mély kedély — igazán kutba ugratni, megbolondítani való — néha a kétségbeesésig dühösít vele. Csak legalább hiú vagy büszke volna hát, tudná, hogy milyen szép, milyen tökéletes; éreztetné az emberrel . . . Csak egy lenéző tekintetet vetne rám, csak egy fitymáló ajkiintorítását láthatnám egyszer, hogy volna mibe belekötőm, valami veszekedni való

okom; — de semmi . . . éppen semmi ilyes . . . szerény, semmit sem igénylő természetével végig zaklatja az embert. Hányszor akartam már összeveszni vele, hányszor szerettem volna goromba, kiméletlen lenni, hogy lássam már egyszer haragudni . . . de nem lehet hozzáférti semmiképen. Próbáltam más oldalról, magamat támadtam meg előtte, — iparkodtam mentül kiállhatatlanabbnak föltűnni; de alighogy hozzá fogtam, azonnal lefegyverzett:

— Már megint cynikus akar lenni! — Hagyja el; jobban ismerem már nemes lelkét, jószívét, semhogy azt ilyen affektált látszattal előlem eltakarhatná. Ne akarjon hát rossznak látszani, mikor nem az.

És hogy nézett rám! Lehetetlen ezt a megverő szelid tekintetet leírni!

Ez a leány előbb-utóbb a koporsóba kerget kiállhatatlan jószágával és gyöngédségével.

Csak legalább hát tudatlan volna, hogy megkínózhatnám sokoldalú ismereteimmel. — De nem lehet! — Okos, művelt, olvasott leány ez! — Ismeri irodalmunkat, ismeri a külföldi nagy szellemeket is, mindegyiktől olvasott valamit, rendszeren a legszebbet. Finom érzékével feltudja fogni a mű igazi értékét s rendkívül szereti az olvasottat valami hozzáértővel megbeszélgetni. És ha valami olyast említettem föl neki, amit nem tudott, hogy bosszantsam vele — dehogyan bosszankodott, ellenkezőleg! rendkívül érdeklődik minden, amivel ismereteit gyarapíthatja. Ilyenkor kért, hogy magyarázzam meg neki, amit nem tud, — s mikor megtettem, feszült érdeklődéssel hallgatta szavaimat. Sokszor úgy belemerültünk valami érdekes témába,

S hol tanulták az ifjak e szellemet? Bizonyára nem az iskolában s azt hiszem a szülői házban sem. Olvassuk el csak egy fiatal írónak — talán most végző joghallgatónak Véletlenül című tárcáját (Magyar Ujság 254. sz.). Ismerem az író szüleit, nyugodt lélekkel mondhatom, hogy sem otthoni környezetében — a gondos anya felügyelete alatt — ilyennek még csak árnyékát sem tapasztalhatta s gondos nevelését tekintve máshol sem; de van benne írói véna, hódol az általános iránynak, mely minden nőben csak az elcsábíthatót, a nem becsületeset látja, mely szerint az a komoly szépség, melybe némely nők burkolódnak, csak álarc, csak alkalom kell bármily becsületesnek látszó nőnek is, hogy elsüllyedjen! Ilyen témáról ír a szerző, a fiatal jogász s az ilyen olvasva, melyik fiatal jogász, tisztecske vagy nem tudom mi, — akár a high life, akár más osztályok sarjadékai közül — nem buzdul föl hasonló véletlen előidézésére?! Nem akarom idézni eme tárcacikk sokszor még csak sejtésbe nem is burkolt részeit, csak ezen utolsó sorokra hívom föl a figyelmet: A kis szöke Hilmerné még hozzá tette: Azért mondtam én, hogy érdekes ember. Mire aztán Sass Gidáné hamiskásan mosolygott, mint a ki tud valamit, de nem akarja megmondani! — Mily sötét árnyékot vet e gyanúsítás, mely Hilmernét is a nem becsületes asszonyok közé dobja, az író irányára. S mindezen tárcacikkek, melyeken szürkeség, borzongató köd terjeng, a nélkül, hogy átrezdülne rajtuk egyetlenegy vigasztaló csillagsugár, a rosszul értelmezett naturalizmus, a durva verizmus termékei, azé a verizmusé, mely azt képzeli, hazudja, hogy a való világot festi, pedig csak egyes-egyes eltévelyedett alakokat kap ki a millió s millió becsületes közül

hogy én egészen megelégedtem arról, hogy hisz én tulajdonképen embergyűlölő vagyok s ezt a mustra-szépséget ki nem állhatom.

Egy-egy ilyen érdekes beszélgetés után szemem közé mosolygott s ujjával megfenygetve mondá: — „Lássa milyen kedves, érdekes tud ön lenni, mikor megelégedezik arról, hogy mindenáron rossznak, kellemetlennek mutassa magát. Azért én kijelentem önnek, hogy az hiábavaló törekvés! — Vesse el hát ez a nem önnek való álarcot, legyen jó és őszinte, legyen olyan, amilyen bensőleg. Hígyje meg, az élet szép és az emberek sem olyan rosszak, hogy az, aki talán egyben csalódott, a többiétől is gyanakodva vonuljon vissza.

De hát micsoda beszéd az, hogy én jó vagyok?! Minek bosszant ezzel engemet, mikor én rossz vagyok, én gonosz akarok lenni!?

Épen ott, abban támad meg, abban akar meggyöngíteni, amiben legerősebbnek, legedzettebbnek érzem magamat: embergyűlöletben.

Hát nem kiállhatatlan szekatura ez?

Szerencsére a tanuláshoz félig-meddig a végére jutottam már s ügyvédi vizsgálatom már csak idő kérdése.

Csakugyan ideje már, hogy megkapjam azt a diplomát; mert ez a szép boszorkány annyira megpuhit, ellágyit néha, hogy hajlandó vagyok azt kívánni: bárcsak még messze volna az a vizsgálat, bárcsak még soká lehetnék a szép Eszter királyné közelében!

Szégyentem bevallani, de ennyire jutottam! —

(Folyt. köv.)

s azt, annak rajzát úgy állítja oda igaztalanul mint a minden valóban egyetemes rajzát, megtéveszti az ifjúságot, a tapasztalatlan, akaraterejében ingadozó ifjúságot, mely így azt hiszi, hogy minden nő csak álarcot visel, csak tettetett erényű s első pillanatban karjai közé omlik!

Megengedem, hogy van hiba iskolánkban, több cikkemben rá is mutatam, hogy az ethikai nevelésre nem fordítanak kellő gondot, s hogy tanáraink nagyrésze egyuttal nem nevelő, de hisz, ők sem kaptak ethikai képzést; tudom, hogy a nőnevelésnek is nagy hiányai vannak; de az a nagyhatalom, mely most sokat ront — a sajtó, az irodalom — ne csak a hiányok ellen emelje föl szavát, hanem kérlelhellenül irtsa a pozitív rosszat termékei közül; azokat a termékeket, melyek erkölcsi romlottságra csábítanak; nem akarom én vissza a romantika való életet nem lehelő, csínált kék virágát, de teljesen igazat adok Gottschallnak: Az idő kerekerei forognak, az emberiség új pályákat ér el, új érdekek harca zajlik elő. A költő természetesen az embert tekintvén e forrongás középpontjának, mint művészete főtárgyát, itt is fel fogja őt keresni; a tarka világban új és gazdagabb anyagot fog találni, de ebbe saját nagy lelkét nézi bele. Az új kulturai korszak különöségei nem vakítják meg őt, mint az apró szellemeket és látszat-költőket, kik az idők muló érdekeinek és céljainak szolgálnak; hanem megragadja az örök fejlődés fonálát, — a *jelenségek prózája* nem hozza őt tévedésbe, habár sűrű felhő gyanánt szakad is le, hanem az *örök eszmének* sugarával éppen a felhő csöppjeiből teremti a szépség szivárványát. Ha a szerkesztők, kik máshol fölismerik a bajt, saját lapjaiknál is oda-hatnak, hogy az apró szellemek s látszatköltők eszme nélküli, csak bűnre ingerlő silányságai ne lássanak napvilágot, ne rontsák az ifjúságot, ne irtsák ki szívéből az iskola s a jó szülői ház nemes veteményeit: emelhetik föl csak alaposan komoly szavukat, mert ha a pozitív rossz megmarad tovább is az ifjúság mételezésére: hiába alakul át tantervünk ethikai szempontból is a legjobbá, hiába nyernek Wlassics nemes intencióju veteményes kertjében, az Eötvös kollégiumban ethikai képzést is tanárjelöltjeink: nevelői működésük eredményét le fogják rontani az említett bajok. Patresek ők is, már pedig: Optima haereditas a patribus traditur liberis omnique patrimonio praestantior gloria virtutis rerumque gestarum, mondja Cicero (de off. I. 33. 121.).

Dr. Kapossy Lucián.

Egyházi élet.

A tiszántuli ev. ref. egyházkerület nagyváradi egyházi értekezletén jelen voltak névsorából mult számunkban idő rövidege miatt csak néhány nevet közölhetünk, de megígértük, hogy jelen számunkban e hiányt kiegészítjük. Az „Örálló” 87. számában felsoroltakon kívül ott voltak:

A bihari egyházmegyéből: Major Gyula, Bedő Károly, Nánássy Imre, Makay Károly, Zagyva Gyula, Józsa Gábor, Csillag Lajos,

Szigeti Elek, Szalay Pál, Léway Mihály, Bögös Lajos, Kiss Antal, Csepelyi Menyhért, Kocsis József, Biró János, Hegedűs Ferenc, Karácson Imre, Falusi Károly, Doma Gyula, Szokolay Béla, Rigó Lajos, Zsigmond Ferenc, Nádudvary Lajos, Szemes László Bugyi Mihály, Bugyi Sándor, Ungváry Gyula, Bokross Benedek, Séra Ferenc, Leelössy Ferenc, Bélteki Géza, Szalai Pál lelkészek, Pazar Kálmán, Konrad Géza segédlelkészek, Domokos Károly vallástanár, számos tanító, presbiter és egyházi gondnok.

Békés-bánati egyházmegyéből: Garzó Gyula Gyomáról, Tatár János Szeghalomról, Szilágyi Márton F.-gyarmatról, Dombi Lajos Gyuláról, Kéry Kálmán Dobostról, Darabos Sándor Szent-Andrásról, Kun Béla Vésztőről, Somogyi Lajos Sámsonból, Futó Zoltán Temesvárról, Szabó János Kunágotáról lelkészek, dr. Imre József presbiter H.-M.-Vásárhelyről, Szabó Béla Körös-Tarcsáról, Rácz János Gyulánól s. lelkészek.

Beregi egyházmegyéből: Janka Gyula, Kallós Tivadar lelkész-tanácsbírók, Simon Andor tarpai, Batta Ferdinánd n.-bégányi, Szabó Pál t.-keresenyi, Vigvári Mihály beregi lelkész e. m. jegyző, Bereczky József b.-ujfalui, Vajás Sándor Gulácsi, Barta József k.-bégányi, Körössy Sándor m.-vári lelkészek, Almási Sándor, Simon Károly, Mező Ferenc világi képviselők.

Érmelléki egyházmegyéből: Szathmáry Sándor ér-mihályfalvai, Bányai László Bagaméri, Vecsei Sándor asszonyvásári, Bán Sándor szent-jobbi lelk., Fazekas Imre ér-keresényi, Borsos István b.-diószegi segéd-, Molnár János érsemjéni s., Végh József érsemjéni, Magyar Gábor vajdai, Torma Károly köbölkúti lelkészek, Bessenyei Ferenc k.-keresényi, Abloczy Sándor asszonyvásári, Sácz Elek szalacsi segédlelkészek.

A debreceni egyházmegyéből: Kiss Áron debreceni lelkész és püspök, Némethy Lajos debreceni, Kiss Albert debreceni, Bélteki Lajos pocsjai, Szécsi István mike-péresi, Szabó József bárándi, Varga Bálint periszei, Miskolczi László gáborjáni, Biber József esztári, Szele György tépei, Báthori István hosszupályi, Nagy Lajos konyári, Elek István sárándi, Vértési Mór tordai, Révész Mihály bajomi lelkészek, Zih Sándor pocsjai segéd-, Csutoros Elek b.-ujfalui segédlelkészek, Récsy István, Bélteki Lajos, Fráter Barna derecskei főszolgabíró s egyházm. főjegyző, Nemes Ferenc pocsjai jegyző.

Heves-nagykunsági egyházmegyéből: Harsányi Sándor, Szabó Sándor turkevei, Zoványi Jenő t.-földvári, Török Imre t.-roffi, Kutas Bálint török-szent-miklósi lelkészek.

Alsó-szabolcsi egyházmegyéből: Zsigmond Sándor szoboszlói ref. lelk., értekezleti pénztáros.

Felső-szabolcsi egyházmegyéből: Marton Gyula, Bakos Pál, Vas Mihály, Szikszay András, Rácz Gyula, Porzsolt Ádám, Ormós István, Mózes András rendes, Rácz Kálmán segédlelkész.

Nagy-szalontai egyházmegyéből: Dr. Márk Ferenc, Nagy Imre, Sipos Imre, Dobrai Ferenc, Győri József, Kozma Zsigmond, Kiss György, Nagy Sándor, Bán József, Csiba Márton, Budai János, Szikszay Lajos, Patóh Károly, Hadházy Kálmán, Bagdi János, Nyeste István, Ónodai János, Nagy Elek, Bernát Lajos lelkészek.

Szatmári egyházmegyéből: Tabajdi Lajos szatmári lelkész.

Máramaros-ugocsi egyházmegyéből: Szikszay Zoltán m.-szigeti lelkész.

As alsó-szabolcs-hajdú ref. egyházmegye esperesévé 56 beadott szavazatból 49-el Zsigmond Sándor h.-loboszlói lelkész választották meg. 7 szavazat pedig érvénytelen volt. Ezt a hirt a „Hazánk” budapesti lapból vesszük; mert előbb kapja a prot. egyházzól Debrecenből a hirt, mint a prot. irányú lap, mely Debrecenben jelen meg. De hát az „Örálló”-nak ily kalamitással is meg kell küzdeni.

As ev. ref. egyetemes konvent, mely a kolozsvári ref. theol. fakultás megnyitási ünnepélyes alkalmából kivételesen Kolozsvárt lett volna megtartandó, a Pap Gábor püspök gyászos elhunytja folytán az egész magyar ref.

egyházra hárult kipótolhatlan veszteség sulya alatt gyüleseinek megtartását e hó 21-ére halasztotta, amikor is Budapecsten fogja tanácskozásait folytatni.

Értesítés. Varga László hajdu-böszörményi görög kath. alesperes lelkész november 7-én esütörtökön Debrecenben a róm. kath. templomban magyar misét mond a hiveknek és egyházközség megalakítása s a g. kath. templom felépítése végett értekezletet tart a róm. kath. iskolában.

Értesítés. „Pál apostol élete és levelei” című művem igen tisztelt olvasóival tudatom, hogy a XIX—XX-ik füzet sajtó alatt van s csakis nagy elfoglaltságom miatt késik. Elnézést kérek. Pozsony, 1895. okt. 30-án. Dr. Masznyik Endre, theol. akad. igazgató tanár.

Közélet.

A kolozsvári ev. ref. theol. fakultás felavatató ünnepélye.

Kolozsvár, 1895. nov. 3.

Nagy napja volt ma a kolozsvári ev. ref. theológiai fakultásnak s ezzel egyszersmind az erdélyrészi ev. ref. egyházkerületnek. Magasztos ünnepély keretében felavattatott az új theológiai intézet, hogy legyen hosszú időközön át világító tornya, hathatós erőssége a hazai protestantizmusnak. Erdélynek áldozatrakész, vasakaratu ref. püspöke, Szász Domokos elérte célját! erőteljesen támogatva a protestáns áldozatkésztségtől, az ügy iránti előszeretettől: megvetette alapját, s fölemelve azt: életet adott egy olyan intézetnek, mely a Ferencz-József-tud. egyetemmel karöltve, a vallásosság és igazi tudományosság kiapadhatatlan forrásul van hivatva lenni.

A tudomány ezen új, most már büszkén emelkedő csarnokának körülményesebb leírásával ezuttal nem foglalkozom, mert már korábban vázlatos leírást nyújtottam róla e lap t. olvasóinak; rövid ismertetésem tárgya az a fényes ünnepély mely a fakultás disztermében ma délelőtt lefolyt.

Hogy a protestáns köztudatban mily előkelő helyet vívott ki magának az új theol. intézet, annak a felavatató ünnepélyen megjelent közönség a legfényesebb tanubizonysága. Előkelő, válogatott, az ügy iránt lelkesülő közönség. Kolozsvár e napon a protestáns egyházi társadalmi, politikai élet legszámottevőbb tagjainak találkozó helye volt. Hatalmas erővel lobogó fáklya az az eszme, mely őket most összehozta, és sajátos játéka a véletlennek, megdöbbentő alakulása a sorsnak, hogy most, midőn a hazai protestáns egyház egyeteme a Pap Gábor halálával mélyeséges gyászruházatot ölt magára: ugyan e pillanatban örömnapja is van az egyháznak, az erdélyrészi ref. egyházkerület az ige testé lételének örömnepét üli, s midőn e felett jóleső, boldogító érzés tölti el mindannyiunk lelkét, ugyanakkor szívünkbe szomorú gyászos, leverő érzések is lo-poznak . . .

Tíz órára volt kitzúve a felavatató ünnepély kezdete e nagy nap délelőttjén, de azért az örömnepét ülő intézet már kora reggel élénkülettel kezdett, sőt élénk volt már az előző napon, mikor a már korábban megérkezett konventi tagok és notabilitások megszemlélték a fakultás helyiségeit és berendezéseit. Így a többek közt nov. 2-án érkeztek meg br. Bánffy Dezső miniszterelnök, Wlassics Gyula kultuszminiszter, Tisza Kálmán, konventi világi elnök, Kun Bertalan, Kiss Áron, Szász Károly ref. püspökök, Zsilinszky Mihály államtitkár, Leövey Sándor min. osztálytanácsos, Vay Béla br. a főrendiház alelnöke, Bánffy György gróf, a főrendiház jegyzője, Kuun Géza gróf, a kiváló történettudós, Dégenfeld József gróf, Hajdúvármegye főispánja, Béli Akos gróf, Kolozsmegye főispánja, Horváth Gyula, Horthy István, Hegedüs Sándor, Kiss Albert, Tóth Sámuel, Sigmond Dezső, Isaák Dezső, Baresay Domokos, Szász Károly orsz. képviselők, György Endre, Roskovics Ignác, a kitünő festő, Sziklay János dr. az Otthon képviseletében, Lengyel Béla dr. a budapesti egyetem rektora, a kolozsvári egyetem ta-

nári kara, és Kolozsvár hatósága, élén Albach Géza polgármesterrel A tiszáninneri kerület képviseletében Fejes István esperes, a sáros-pataki főiskola részéről Radácsi György, a debreczeni főiskola tanárai közül dr. Erdős József, dr. Öreg János és dr. Bartha Béla; a a budapesti ref. theol. akad. részéről Szóts Farkas, Dókus Ernő képviselő, Szabó János, Széll Kálmán esperesek, Bernáth Elemér kassai kir. táblai tanácselnök az erdélyi ev. ref. egyházkerület esperesei, iskoláinak tanárai, számos lelkész és óriás közönség. Az intézetet meglehetősen díszes vendégsereget mindannyiszor maga Szász Domokos, az erdélyi ref. püspök kalauzolta.

A fényes diszterem már 9 óra után népesedni kezdett. Míg az előkelő közönség teljesen elhelyezkedik: nézzünk körül egy kissé az igazi modern izléssel és pazarul ékített teremben. — Csupa cifrázat, csupa aranyozás mindenütt. A főajtón belépve szemünkbe tűnik balfelől a renaissance-stylben, mesteri faragványokkal ellátott s világosbarna, masszív tölgyfából készített szószék, mely a műasztalos-iparnak s közvetve Bak Lajos kolozsvári műasztalosnak valódi remeke. A mint halljuk, e sok pénzbe került, művészi szószék egyik érdekes látványját fogja képezni a millenáris kiállításnak. — Majd figyelmünket a menyezetről lecsüngő s 35 Auer-izzólángra berendezett csillár ragadja meg; jobbfelől a karzatot pillantjuk meg, a hol az orgonát helyettesítő pompás nagy fisharmonium van elhelyezve. — A szószék fölött ragyog aranyos betűkkel a jelige: „Verbum caro factum est.” A falakon köröskörül a protestantizmus kitünőségeinek Boross Gyula és Cserna Károly által festett arcképeit látjuk. Aranyos a menyezet, aranyosak a falak kiszögellései; s a mikor a nap besüt a felsőablakokon: színekben pompázva jut be a sugara a terembe.

Nos, e fényes és nagy terem ma rendkívül előkelő közönséget látott. Tíz órára zsufolással megtelt s a szószék körüli díszes emelvényen is helyet foglaltak a főnőbb említett kitünőségek, mialatt a karzaton, mely szintén megtelt előkelő nőközönséggel, Farkas Ödön zene-konzervatoriumi igazgató játszott megragadó melódiaju preludiumot a fisharmoniumon.

Majd a Farkas Ödön fisharmoniuma kíséretében megzendült a nagy közönség ajkán az „Im bejöttünk nagy örömmel”, aztán pedig a „Jövel szentlélek Uristen” lélekemelő dallama. Enkelte a közönség egy szívvel-lélekkel, teljes nagyságában felfogva e magasztos pillanatokat, mikor egy nagy eszme diadalra juttatásáért kellett hálákat adni az Egek Urának.

Ezután Szász Domokos püspök, ez új intézetnek erős akaratu megteremtője mondott a szószékből egy szilárd hittel, bizodalommal és reménységgel telt megnyitó imát. Örül a szíve, boldog a lelke, hogy földerülni látja e magasztos napot, de vele örvend mindnyájunknak lelke, mert hiszen e szent ügynek fényes előmenetele egyházunknak is erősbödése, fölvirulása. S a midőn szívből jövő imát rebeg, egyszersmind áldását kéri a jó Istennek az egész intézetre, áldást kér a hazára, annak vezetőire, kiknek atyai gondoskodásával ez a legfőbb vágy és óhajlás létesült . . .

E szép ima után az intézeti énekkar adta elő precíz előadással Kreutzernek „Az Urnak napja ez . . .” kezdetű templomi énekét, melynek elhangzása után Molnár Albert theol. tanár lépett a szószékre. Mesterien kidolgozott ünnepi beszédet tartott e textus fölött: „Az én országom nem a világból való.” Szép szónoki előadással fejtegette az Isten országának lényegét, gyakorlati jelentőségét és most ez újalkotásban történt megvalósulását. A Jézus országa egy benső, egy magasabb, örökkévaló világ: eszményiség. A most megnyitott intézetben megvalósult az Istennek országa, hogy szolgáljon ez a vallásosságnak és tudományosságnak felvirágoztatására. Ez intézet az igének, az eszmének és az életnek van emelve, de emelve van az egész nemzetnek is, s e fenséges hivatásban nemesak királynő, hanem szerető édes anya is: alma mater, mely nemesak a protestantizmus jelenének épült, de a multjának és jövődjének is, a mely a legfőbb eszménység. Örömmel, lelkesedéssel állunk meg az

elért eredmény fölött, de egyszersmind igazi alázatossággal is.

A nagy hatást tett beszéd után dr. Kolozsváry S. ig. tanácselnök helyettes olvasta föl az intézet rövid történetét, a melyet mi a nyáron kibocsátott prospektusok útján és az ismertetések révén legnagyobbbrészt már ismerünk.

Ezután szünni nem akaró éljenzések közt Tisza Kálmán konventi világi elnök emelkedett föl s nagy tetszéssel és figyelemmel hallgatott üdvözlő beszédet tartott. A kolozsvári ev. ref. theologia — ugymond — a felvilágosodás intézete. Ez minden magyar embernek érdeke. Midőn a f. év április havában a magyarországi ev. ref. egyház egyetemes konventje elhatározta, hogy — tekintettel a mai ünnepségre — a legközelebbi ülést itt, ezen fontos városban fogja megtartani, ez által már kétségtelen jelét adta annak, hogy ez intézet felállításának fontosságát a konvent tagjai egyhangulag belátták és e feletti örömiüknek az itt megjelenéssel is óhajtottak kifejezést adni. Épen ezen alapon jutott neki a szerenese, mint a konvent jelenlegi világi elnökének, hogy ezen intézetet ne csak a maga, de megbízás alapján a konvent nevében is üdvözölje. Azt tartja, hogy e nap, melyen a tudomány, a hitnek és a magyarságnak egy új fókusa állítatik fel ez országban, nemesak az összes magyarországi prot. egyházaknak, de szerinte minden hazafiasan érző magyarnak ünnepe, minden magyar embernek érdeke, mert hiszen a nemzetnek, mely a jeles tulajdonokban igen, de a számról nézve nem nagyon erős, épen a tudományban rejlő erő, a szellemi erő és fejlettség adja meg létjogosultságát.

Fontos az intézet feladata. Nevelni lelkészeket, kik felruházassanak a tudomány összes fegyvereivel, hogy e fegyverrel egyházunk igazait és tanait megvédelmezhessek minden támadástól. Az igazi szabadelvűséget vigyék ki a növendékek ez iskolából, s a felvilágosultság birtokában, de úgy, hogy a vallásos élet alapjától, a bibliától el ne térjenek. A tanárképzésre is fölötte nagy fontosságu ez intézet, mert elvezet oda, hogy ifjainkat a középtanodákon, ha tanárokká lesznek, igazi hitbuzgóság töltse el és vezérelje, de úgy, hogy tiszteljék a más felekezetbeliek meggyőződését is, s a saját hitökben való erős állhatatosságukkal más hitfelekezetre is jótékonyan hassanak. Kívánja végül, hogy hosszú századok során át fejlődve, mulja felül mindazon reményeket, melyeket hozzáfűztek azok, kik megalkották.

Az intézeti énekkar „Hymnusz”-a után Kun Bertalan konventi egyházi elnök mondott mélyen megindító, nemesen egyszerű záró imát. Az Istennek lelke munkálkodott akkor, — mondá — midőn az intézet alapításának eszméje felmerült, ez működik most is, midőn a diadalra juttatott igében gyönyörködünk. Buzgó fohászszal és áldással rekeszti be a magasztos ünnepélyt, mely a „Te szentségnek új világa” éneklése után ért véget.

Az ünnepély után d. u. 2 órakor 300 teritékes diszebéd volt a városi vigadó nagytermében, melyen az ünnepélyen részt vett összes meghívott kitünőségek részt vettek s hol a következő hivatalos tóztokat mondták:

Br. Bánffy Dezső felköszöntötte ő felségét, Szász Domokos püspök a m. kir. kormányt, Wlassics Gyula közökt. miniszter válaszolt erre a kormány nevében. Szász Gerő egyh. ker. főjegyző és esperes felköszöntötte az ev. ref. egyetemes konventet s illetve ennek jelen volt tagjait, különösen kiemelve Tisza Kálmán konventi elnök személyét. Tisza Kálmán konv. elnök válaszolt erre a konvent nevében tekintettel a theol. fakultás létesítésére. Hegedüs Sándor e. ker. képviselő felköszönté a kolozsvári m. kir. Ferenc József tud. egyetemet, különös tekintettel ennek a theol. fakultással kapcsolatban levő bölesészeti karára. Dr. Szádeczky Lajos bölesészeti kari dékán válaszolt erre a tud. egyetem nevében. Dr. Kolozsváry Sándor Kolozsvár városáért emelte poharát s éltette ennek polgármesterét. Albach Géza, Kolozsvár város polgármestere válaszolt erre Kolozsvár városa nevében. Dr. gróf Kuun Géza főgondnok felköszönté a testvér ref. theol. akadémiák jelenvolt képviselőit s a theol.

fakultás tanári karát. Molnár Albert theol. tanár felköszöntőt mondott a kolozsvári theol. tanári kar nevében. Bartha Lajos e. ker. közügyigazgató esperes felköszönté a különböző hitfelekezetek és egyházak jelenlevő egyházi és világi képviselőit. Dr. Groisz Gusztáv ny. egyetemi tanár válaszolt erre a hitfelekezetek nevében. Dr. Török István gimn. igazgató tanár és e. ker. képv. felköszönté a birói és közíg. hatóságok jelenvolt képviselőit. Lénárt József esperes felköszönté az erdélyi ev. ref. e. ker. gondnokait, különös tekintettel az erdélyi egyházkerület főgondnokaira. Széchy Károly a sajtót köszöntötte fel. Szántó Károly egyetemi halgató az egyetemi ifjuság, Kovács József theol. fakultási növendék pedig a fakultás növendékei nevében mondottak felköszöntőt. Este diszeloadásul „Iskarióth“-ot adták a nemzeti színházban.

Másnap, hétfőn Szász Domokos püspök nagy diszebedet adott a „Központi szálló“ termében, melyre 60 embert hívott meg. Bánffy miniszterelnök, Tisza Kálmán már akkorra elutaztak, dr. Wlassics miniszter, ki Kolozsvár kulturális nevezetességeit tekintette meg dél-élelt, ott volt Zsilinszkyvel együtt; ott voltak Kuun Géza gf., a ref. püspökök, Kolozsvár város, az egyetem, a helybeli és vidéki tanintézetek képviselői stb. Különösen nagy fontosságú Wlassics miniszterelnök tiszta, melyben személyes tapasztalatai alapján kijelenti, hogy nálunk harmadik egyetemről szó sem lehet, míg a kolozsvári egyetemen oly botrányos hiányok várnak pótlásra.

Ifj. Zsoldos Benő.

Irodalom, művészet.

Faludy Ferencnek, a XVIII. század uttörő magyar költőjének emléktábláját e hó 4-én leplezték le Szombathelyen.

Ujdonságok.

Fazekas Béla Munkács város rendőrkapitánya ellen hajszát indítottak **Steinberg Mózes**, **Hochman Mór**, **Jamniczky János** és **Brand Ignác** munkácsi lakosok. A fegyelmi ügy — a legnagyobb erélylyel vezetett vizsgálat után — **Fazekas B.** felmentésével, s nevezettek perköltségbeni elmarasztalásával bevégeztetett, kik egyszersmind az elkövetett rágalmozás megtorlása végett a beregszászi kir. ügyészség által hivatalból indítandó bünyvádi eljárásnak átadattak. A felmentő ítélet indokolásában különösen megfigyelést érdemel azon tétel, hogy a főkapitány ellen nevezettek a hajszát épen a főkapitány erélyes és felsőbb hatóságok által is jóváhagyott marasztaló határozata miatt indították; tehát azokért, melyek a rendőrkapitányt épen hivatala magaslatán állónak bizonyították. A rehabilitált férfihoz nekünk is csak azon szavunk van, amit az „Ugocsa“ szerkesztője intéz hozzá: „vezesse hivatalát továbbra is erélylyel és szigorral s ne kedvetlenítse el az, ha ilyen vádak miatt nevét meghurcolják; a ki oly exponált s annyi különböző elem által lakott helyen, mint Munkács, viseli e nehéz felelősségteljes állást, késsen lehet a megtámadtatások minden nemére, de minden józangondokodásu egyén becülését érdemli ki, ha rendet, biztonságot teremt, ha oly eredményeket ér el, mint a milyeneket elért, melyért annyi nem keresett, de tényleg felsőbb hatóságok által is írásban kiadott dicséretet nyert eddig is. A közönség nemes erkölcsi érzése is megtalálja az igazságot, s a felmentő ítélet mellett még az elismerés is a kapitány ur javára dönti a mérleget.“

Magyarország és Románia határán a határsértések nagyon gyakoriak, melyek leg többnyire az oláhok marha- és erdőtolvajlásából, sőt rablásából származnak és gyilkossággal is vannak terhelve. A román hatóságok a magyar kormány figyelmeztetésére fület dugnak, szemet hunynak. A csiki székelyek, kik legtöbbet szenvednek a rabló betűésektől — kénytelenek túrni a bünszövetkezet érzékeny bántalmait. Most is volt egy ilyen betűés; a magyar csendőrök azonban egy asszonyt, — mert asszonyok is részt vesznek a rabló betűésekben

— lelőtt, egy oláhot pedig elfogott s a gyermek-szent-miklósi járásbírósnak adott át. Neve az idegenbe került madárnak **Doroftej Gyorgye**. A bünszövetkezet tagjai közt számosan vannak magyar földön elítelt, de Romániában menedéket talált jófélék, s katonaszökevények. Elég jellemző, hogy Romániában bántódás nélkül megélhet s onnan be-betörve garázdálkodhat ilyen szövetkezet, melynek létezése- és viselt dolgairól csak az esetben nem tudhat a román hatóság, ha készakarva szemet huny.

Bankbizományi üzlet Debrecenben. Goldstein Mór, a Biedermann E. és fia helybeli nagykereskedő czég több éven át volt könyvvezetője, Debrecenben (főter, Szedlák-ház) bankbizományi üzletet nyitott és az „Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár“ részéről a jelzálogkölcsön ügyletre közvetlen megbízást kapott. Mai hirdetését olvasóink figyelmébe ajánljuk.

Politikai szemle.

Belföld.

A „**Magyar Allam**“ azzal a hazafiatlan és magyarellenes hirrel mocsolja a **budapesti egyetem ifjuságát**, hogy azt hírelle róla, hogy **Luegernek**, ennek a magyar-gyűlölő antisemita és antiliberalis — most megválasztott bécsi polgármester híres-ségnek — **üdvözlő táviratott küldött**, s „örömmel jegyzi fel a magyar ifjuság öszinte lelkesedésének, — igaz érzelmeinek eme megnyilatkozását“. — Nem tesszük, nem tehetjük fel mégcsak nem is hiszük nem hihetjük el az egyetemi magyar ifjuság ilyen antiliberalis, és nemzetellenes nyilatkozatának lehetőségét sem. Ha volnának ilyen gyászmagyarok a „Magyar Allam“ odujában — azokkal az egyetemi magyar ifjuság szolidaritást nem vall, — nem vallhat. El — is várjuk, hogy az a megbántott magyar ifjuság kideríti a „Magyar Allam“ hírelésének mivoltát, s bántalmazásáért, a „Magyar Allam“-on méltó törvényes elégtételt vesz, s megtanítja az ön becsülete érzetében a „Magyar Allamot“ a „noli me tangere“ elve tiszteletére, ha ugyan erre a lapra ráterne valaha a valódi erény tisztelete, melyet mi az egyetemi magyar ifjuságban készséggel feltételezünk, s tőle megis várunk.

A **budapesti egyetem szerb hallgatói** a megbántott szerb nemzeti-érzethől önértetesen s mély megvetéssel nyilatkoztak meg az újvidéki „Zasztavában“ a zágrábi egyetem horváthallgatói által a szerb zászlót meggyalázó tény ellenében, melyből azt lehet látni, hogy e két szláv törzs közt oly mélység támadt, melyet betölteni, vagy csak áthidalni sem lehetséges.

Az **oláh** — ugynevezett **kulturiliga** lga-céljaira, tehát Magyarországot érdekei ellen kibocsátott sorsjegyek elárusítását megtiltó kormányrendeletet, a magyar közvélemény helyeslő megelegedéssel fogadta.

Oláh tipikus fogatoknak a-milleniumon kiállítását jelentette be Fogaras megye főispánja. Ez azonban, bár oláh — specialitás ismertetése céljából történik, aligha fog találkozni az oláh — kulturiliga tetszésével.

A **földmivvelésügyi miniszterium** válasza részben véget ért. Nemcsak Miklós Ödön mondott le, hanem gr. **Festetics** is, sőt a miniszternek már utóda is ki van nevezve **Darányi Ignác** személyében.

A **ságrábi tüntetéseken** vétkes horvát egyetemi hallgatók közül 16-ot kizártak, állítólag 30-at kiesaptak, 70 ellen pedig részint rendőri, részint bírósági, részint fegyelmi büntetéseket alkalmaznak.

Külföld.

A **Török birodalmi** örmény-kérdés felszínre hozását, s elmérgesedését — tudvalevőleg — még a **Gladstone**-kormány csinálta, a **Salisbury**-kormány ettől vette át és megfoghatatlanul tovább folytatta. Most Salisbury Wattfordi beszédében egy kiváló államférfiu — Gladstone — nyilatkozatai felett sajnálkozik, melyet ez madame **Novikovhoz** írt levelében az örménykérdésről mond, melyben kiméletlenséggel nyilatkozva a szultánról és a törökökről ezek iránti mindhalálíg tartó gyűlöletének ad kifejezést. Az orosz hivatalos lap, *nem*

hivatalos politikai szemléjében elakarja vitatni Angliától az örmény-kérdés megoldásának dicsőségét, s osztozkodni kíván abban **Franciaországgal** együtt Angliával, mintha előttök az a feladat állott volna, hogy a szultán ker. alattvalóinak joga és érdekei biztosittassanak, a berlini szerződés által reá rótt kötelezettség szerint. Vádolja az angol diplomáciát kétértelműséggel, mely majdnem **Törökország felosztásáig ment**. Talán az faj neki, hogy Törökország felosztására *nem ment*; s azt mondja hogy **Europa bizalmatlansága sohasem nyilvánult az angol politika irányával szemben oly nagy mérvben mint most**. Ez a **kijelentés helyes kommentálása az, hogy Anglia és Oroszország közt rosszabodtak a viszonyok**. Ez a viszony aligha nem a nagy oceánon jut egyelőre kitörésre, hol a kölcsönös féltékenység Anglia és Oroszország közt könnyen háborura vezethet, melyet az **Orosz-Japán háborúval** kezdenének meg. A „Berliner Tageblatt“ szerint már a közepetengeri orosz-flotta utasítást kapott, hogy haladéktalanul induljon kelet Ázsiába. Anyi bizonyos, hogy a polit. érzékenykedésnek az utóbbi napokban a tözsdén is mutatkozott deprimáló hatása. Ezen hatás azonban most már az angol miniszterelnök beszédének békés hangulata nyomán némileg enyhült.

A **francia új kabinet Bourgeois** elnöksége alatt — párisi hir szerint — már megalakult. A heterogén — monarhista, radikális és progresszivistá — elemek összefűszása, mely a Ribot kormányt megbntatta, s a Bourgeois miniszteriumot létrehozta megpecsételi ennek is rövid életét abban a harmadik köztársaságban, melyben bármely kormány — tapasztalat szerint — hosszúéletet épen nem ígérhet magának; nem különösen az a most alakuló radikális kormány, mely alakulása feltételei által már el van kötelezve, hogy jobbra is balra is engedményeket tegyen.

Luegert, Bécs város ujonnan választott antiszemita, magyarfaló főpolgármesterét ő felvége a király, mint osztrák császár megerősítette.

A **bolgár-szobránye** okt. 31-én megnyilt. A **russzofilizmus** betetőzését ugyan még **Boris** herceg orthodox hitre átadásában — nem nyerte meg; de a nemzet eziránti vehemens kívánságát a fejedelem határozottan ki nem fejezett engedmények ígérete által csak elnapolta. E le — nem tett reményben a nép a Szobrányét megnyitó fejedelmet nagy óvációkkal fogadta. A fejedelem trónbeszédjében szükségét látta annak, hogy a russzofilizmelmet megismogassa azon kijelentéssel, hogy **kitartással és türelemmel a szabadító testvér-nemzet és hazánk között a viszonyok megfelelően fognak alakulni**, s ezt a passzust a szobránye feszült figyelemmel hallgatta.

Khina ügyeinek rendkívüli gyengéséget ujabban bizonyítja az, hogy mohamedán felkelők **Lau-csu-fut** Kansu tartomány székhelyét elfoglalták, a kormány csapatokat mindenütt megverték, s független királyságot akarnak alapítani. Kasgárból és más tartományokból indítanak ellenök csapatokat, kikhez közép Khinában több titkos egyesület is már csatlakozott.

A **bolgároknak** micsoda nagy kilátásuk lehet a balkánfelfizigeti tulnyomóság megnyerésére, annak bizonyítására szolgál azon hir, hogy az oekumeni patriárkha Prizrendbe — a görög kabinet közbenjárására — szerb püspököt fog kinevezni, mely a görög-szerb egyetértést akarja jelenteni, amely a bolgár törekvések sikerének ellentáll.

A **török birodalmi** kis Ázsiái vérengzésekben — török kormány — körök állítása szerint az örmények voltak a kezdeményezők. A törökök provokáltatása örmények által arra enged következtetni, hogy ezeknek céljuk a kihívott törökök által elkövethető **kegyetlenkedésekkel** telekiabálni Európát, az örménykérdést felszinen tartani, s ebből a hatalmak támogatásával a törökök hátrányára minél nagyobb nyereséget huzni ki. Csakhogy a hatalmak is belátják utoljára, hogy az örmény kérdés az örmények által felszinen tartva — mint faj és vallási gyűlölet által provokált ügy, — nem érdemli meg a pártolást.

Közgazdaság.

Gidófalay István kir. közjegyző szövetségi gyűlési beszéde.

(Folytatás és vége.)

Nem fogja a hazai szervezetek központi hitelintézete hálátlanságnak venni tőlünk, ha mi erdélyre sziek kijelentjük azt, hogy kizárólag ő mint központ, a hazai szervezetek kötelekibe tartozó szervezeteknek többé nem elegendő.

Legyen az övé a fővezénylet, tartsa ezután is minden szervezetet úterén kezét, hogy annak jó és rossz sorsáról tudomással bírjon, de nyújtson nekünk segítséget, hogy neki vidékenként segítő központot létesíthessünk.

Nem lehet kivánni, hogy egyedül ő a naponként jelentkező községi hitelszövetkezet alakulását elég gyors menetben foganatosítsa. Ma is az ország különböző részein több mint 100 községben várják az emberek az alakuló-gyűlés kitézését.

Nem lehet elvárni, hogy a szervezetek oly nagy tömegénél a könyvvezetést betanítsa és az ellenőrzést a szervezetek jól felfogott érdekében Budapestről az ország minden részébe alaposan gyakorolhassa.

Végre nem lehet kivánni, de nem is lehet képes az összes szervezetek hiteligényeit mindenkor gyorsan kiszolgálni, hisz ha képes volna, tenger pénzzel és nagy hitellel kellene rendelkeznie.

Nem megtagadni akarjuk a hazai szervezetek központi hitelintézetét, sőt továbbra is kérjük jóakarátát, de — (és ennek azt hiszem ő is örvend) — máig már annyi gyermeke született, hogy azok táplálása, jó ellátása — és nevelésére egyáltalán őt támogató, mellé rendelt vidéki központok nélkül nem lehet képes.

Gondoskodnia kell a hazai szervezetek kötelekénél, mint gyámnak, hogy az anyaintézet mellé vidékenként őt segítő társakat kapjon.

Javaslatom az, mondja ki a hazai szervezetek kötelek: hogy a hazai szervezetek központi hitelintézete mellé a szövetségi eszme fejlesztésére és a mozgalom vezetésére szükségesnek tartja azt, hogy egyetértésben a hazai szervezetek kötelekével és összhangban a hazai szervezetek központi hitelintézetével, vidékenként központi hitelintézetek létesíthessenek.

Ma még nem merem ajánlani, hogy megyénként, hanem csak vidékenként, ugyan azt hiszem, hogy két év alatt már ott leszünk, hogy ezen vidéki központok ellen a szükségessé váló megyei hasonló szétosztási folyamatot fognak megindítani, mint mi ma tesszük a szervezetek édes anyja ellen.

Nem a mai központ nélkül, de vele egyetértőleg akarjuk a szövetségi mozgalmat tovább is fejleszteni, de többet tehetünk. Azokat a tényezőket is be szeretnők vonni a kötelek keretébe, kik eddig abból kimaradtak. Jöjjenek velünk mindazok, kik jobbnak tartják magukat!!

Egyetértéssel építsünk új bástyákat embertársaink javára.

Alapszabálytervezettel — bár készítettem egyet — nem állok elé, mert tudomásom van arról, hogy az ország több vidékén és megyékben is már többet többet dolgoztak ki és nem akarok azok elé vágni.

Kérem egyetértéssel a mai központtal és mai kötelekkel határozzák el a vidéki központok létesítésének szükségességét, mert csak úgy fogják szervezeteteink azon humanitárius célt elérni, melyet tőlük minden igaz magyar állampolgár méltán vár.

A török birodalmi savarok következtében a konstantinápolyi tőzsdén a rendkívüli veszteségeket 1.500.000 fontra becsülik. Négy hónapi moratorium engedélyezése van tervbe véve, hogy a pénzváltást elhárítsák. Az ottomán bank, mely már 300.000 font bankjegyet és 80.000 font betétet váltott be, már úgy látszik a moratoriumot megnyerte s nincs veszélyben.

Az Anglia és Oroszország között támadt feszültség: a kelet-ázsiai báborus hírek; a francia kormányválság, mind megannyi nyomasztó hatással voltak az európai tőzsdékre. A pánik azonban — úgy látszik — mulóban van, sőt irányzat mutatkozik a szilárdulásra.

A budapesti buzavásáron a hangulat szilárd volt s 2½—5 kr áremelkedés tőtet nov. 2-án.

A kereskedők kongresszusa a vidéki kereskedők érdekeit kiválólag érinti s reménylhetők, hogy sokan is fognak azon megjelenni, melynek előkészítő bizottsága már bevégezte munkálatait, s a kongresszus napirendjét is megállapította. A kormány jóakarátát és támogatását sem vonhatjuk kétségbe munkája elősegítésére.

A kezdeményezés érdeme a kassai keresk. és iparkamaráé.

A kongresszus napirendjének tárgyai:

A fogyasztási és italmérési adók rendezése, és pedig hogy a monarchia osztrák felében is ugyanazon elvek szerint rendeztessenek ezen adónemek, s azon magasságban szedessenek, ellenesetben a magyar kereskedést és kincstárt károsító nagyban gyakorolt csempészet megállítására tétessenek biztos intézkedések. — A fogyasztási adók azon állam javára szolgáljanak, a hol a tényleges fogyasztás történt, s ha a gyárakban szedettek is be, téríttessenek vissza a fogyasztó államnak. Külön vámkorlát hiányában a forgalmi intézetek kimutatásai tekintendők mérvadóknak.

A háló-kereskedés végleges szabályozása; nagy városok és községekben két, falukon egy napra s

félévenként egyszerre korlátozása, sőt előrehaladt iparu és kereskedésű helyeken egészen is tiltandó.

Keresk. utazók csak szakmájukbeli iparosok- és kereskedőkkel érintkezhetnek üzletkötésre nézve, magánosokkal éppen nem.

Keresk. testületek kötelező jelleggel bírva, minden oly helyen állítandók fel, hol legalább 50 bejegyzett cég van.

A kongresszus orsz. érdekeltsege belátható és látogatottsága is vársató. Az előkészítést a **budapesti keresk. és iparkamara** vezeti. A felhívás kzerkesztését azonban s már a lepkőzelebbi napokra kibocsátva **Deil Jenő**, a kassai keresk. kamara titkárára bízzák.

Rendkívüli sikert ért el az osztálysorsjáték intézménye Magyarországon. Ma, midőn az első osztály huzása be van fejezve és már a nyereményeket is kifizették, ezt a tény nagy meglepéssel konstatálhatjuk, mert ily módon az osztálysorsjáték nálunk is az első lépés a kis lutri eltörlése irányában. A magyar osztálysorsjáték nagy sikere főleg abban áll, hogy a társadalom összes rétegei résztvettek benne és büszkeséggel konstatálhatjuk, hogy a magyar osztálysorsjegyeket az egész világon legkedvezőbben fogadták. Valósággal értelmetlen ebben a tekintetben az osztrák kormány eljárása, midőn nem engedi meg, hogy a magyar osztálysorsjegyek Ausztriában magában is elárussítsanak. Magyarország sokkal előkezelebb s jól emlékezünk arra, hogy még csak rövid idő előtt is mindenfelé árulták nálunk a lengbergi kiállítás sorsjegyeit. Remélhető, hogy a magyar kormány sikerüljön fog, hogy itt is helyreállítsa a paritást, annál is inkább, mert az új osztrák pénzügyminiszter, Bilinski lovag, október 24-én tartott expozéjában bejelentette hajlandóságát a kis lutri eltörlésére. Egyébként Ausztria engedélye a magyar osztálysorsjáték vezetőségének érdekében nem áll, mert az osztálysorsjegyek kelendősége, a haza háttárain belül is, valóban példátlan. Ezért ajánlatos, hogy mindazok, akik sorsjegyeket vásárolni akarnak, ezt minél előbb megtegyék, nehogy oly kellemetlenségnek legyenek kitéve, mint az első osztály huzása előtt, midőn az utolsó napokban annyi megrendelés érkezett Heintze Károly budapesti főelárusítóhoz, hogy a megrendelők jelentékeny része már nem kaphatott sorsjegyet. A második osztálynál előreláthatólag még sokkal nagyobb lesz a vásárlókedv, mert a nyereménykilátások itt még hasonlíthatatlanul nagyobbak. Ugyanis a sorsjátékban résztvevő sorsjegyek száma 10.000 darabban kevesebbedett, míg a nyeremények száma több mint kétszerannyira növekedett. Ehhez járul még a nyeremények

mesés nagysága a második osztályban. Lesz ugyanis egy 600.000 korona összegű külön díj, továbbá 5 főnyeremény 400.000—50.000 korona összegben, úgy hogy egy sorsjegyre esetleg 1 millió koronát lehet nyerni. Könnyen érthető tehát az az óriási érdeklődés, melyet a közönség tanúsít e második osztály iránt, melynek huzása már december 6—11-ikén lesz. — A sorsjáték vezetősége figyelmeztet bennünket arra, hogy az I. osztály sorsjegyek tulajdonosainak ajánljuk a II. osztály sorsjegyeknek mielőbbi beszerzését, ami legkönnyebben úgy történik, hogy az illetők az I. osztály sorsjegyet beküldik, mire az igazgatóság postán, utánvétellel megküldi a II. osztály sorsjegyet. Miután az I. osztály sorsjegyeket teljesen elárusították, a II. osztály vonatkozó megújításra oly nagymérvű tolongás várható, hogy minden I. osztály sorsjegy tulajdonosának legmelegebben ajánljuk, hogy minél előbb intézkedjék a II. osztály sorsjegyének megszerzése iránt.

Jelzálogkölcson ügyletek

az „Egyesült budapesti fővárosi takarékpéntár”

részére **közvetlenül**

Goldstein Mór

bankbizományi üzletében

Debreczenben, főtér, Szedlák-palota

Már betáblázva lévő drágább kölcsönök kifizettettek.

Dr. Altman Béla

ORVOS-SEBÉSZ

szülész, nőgyógyász

Rendel: d. e. 8—10 óráig.
d. u. 3—5 óráig.

Lakik: **BATHYÁNY-UTCZA 2560.**
(STIEBER-HÁZ.)

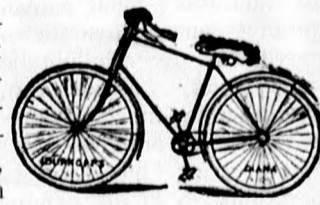
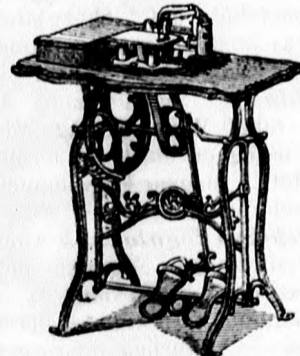
Pneumatikus kerékpárok.

INGYEN

kap mindenki egy eredeti osztálysorsjegyet, melylyel **50000 frtot** nyerhet.

✱ Minden 3-ik sorsjegynek nyernie kell. ✱

Tapasztalatból mindenki meggyőződhet már arról, hogy Fortuna istenasszonya azokat látogatja meg legszívesebben s azoknak juttatja a főnyereményeket, kik nem közvetlenül pénzért, hanem a kik ajándék, avagy hasonló címen

jutnak sorsjegyhez, bizonyítja azt azon körülmény, hogy a most legutóbb történt osztálysorsjegy huzás alkalmával a főnyeremény egy ilyen sorsjegyre esett, ép ez esemény indít engem arra, hogy üzletemben készpénz avagy részletfizetésre vásárolt minden egyes varrógép vétele alkalmával, az első részlet lefizetése után egy darab eredeti osztálysorsjegyet adok **INGYEN**, a melylyel 50000 frtot nyerhet.

Azon országos hírnévnek örvendő Dürkopp-féle Karikahajós-Vibrating-Schuttle eredeti Phönix és Singer varrógépekben nagy raktárt tartok s hallatlan olcsó árak mellett részletfizetésre, áremelés nélkül árusítom el. Házi használatra s minden ipari célokra egy

Családi Singer varrógép zárszekrényvel, 5 évi jótállással 35 forintért s feljebb kaphatók csakis

Deutsch Edénél

Debreczenben, Nagy-Hatvan-utca 1095. szám.

Minden szerkezetű varrógépek s kerékpárok javításra jutányosan elvállaltatnak.

Nagy raktár tükör s képekben és áremelés nélkül részletfizetésre is eladatnak.

Tükör és képraktár.

Kerékpár és varrógép kellékek.

Gépjavitó műhely.

Karácsonyra

ajánlunk **arcképeket**, melyek **olajfestéssel** vászonra készíttetnek általunk és melyek különösen tetszetős kivitelük, a fotografiához hű hasonlóságuk és tartósságuk folytán kitűnnek.

Société de Photominature,
Bécs, I., Kärtnering 14 szám.
cs. és k. Toscanai nagyhercegi és kir. Württembergi udvari szállítók.

A kőbányai

KIRÁLYSÖRFŐZŐ

részvénytársaság

tisztelettel értesíti a n. é. közönséget, hogy **sör** gyártmányainak elárúsítását megkezdte és azokat:

Ászok, Király, Márcziusi, Korona és Bajorsör

elnevezéssel **hordókban** és **palaczkokban** hozza forgalomba.

Kívánatra **árjegyzék** ingyen és bérmentve.

„Hazai és külföldi

Bank jelzálogkölcsön K.“

Budapest, Kerepesi-ut 65. II. em. 24.

40 évi 5½%, 50 évi 5% törlesztési kölcsön földbirtokokra, vidéki házakra és telekekre, Malmok és gyárak 32 évre 6% amortizáció uton 6% mellett.

Személy hitel ¼évi törlesztésre 6—7%, egész 10,900 frtig pontos lebonyolítása.

Fried Illés

Hazai és külföldi Bank jelzálog kölcsön K.
Budapest, Kerepesi-ut 65. sz.

Telefon 57—94.

Erdélyrészi bortermelők

raktára

Weiszbürg József

BUDAPESTEN,

VIII., József-körút 33.

(Rákóczy-térrel szemben.)

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy természetes hegyi borok; rizling, muskatály, csemege és asszu borokat tartok raktáromban azonkívül **cognac rum, szilviorium, barack-palinka barack-ikör, mindennemű bel- és külföldi pezsgőt és liköröket.**

Megrendelések pontosan és díjmentesen házhoz szállítva eszközöltetnek.

Transito pincék: Bpest Promontor.

GOTTSCHLIG AGOSTON

József főherceg ő csász. és kir. fensége udvari szállítója.
Fülöp szász Coburg-Gothai herceg ő kir. fensége szállítója.

Sürgönyclm: Gottschlig Budapest.

TELEFON 57—58

tea, rum és cognac

nagykereskedő

BUDAPEST,

Központi iroda: IV. Váci-utca 4-dik szám.

RAKTÁRAK;

IV., Váci-u. 6. sz. a „Mandarinhoz“ VI., Andrassy-ut 23. „Hong-Kong“ városához a Városház-tér mellett. a kir. opera átellenében.

IV., Egyetem-tér, Egyetem-utca sarkán, a „Japán nőhöz.“

Kiviteli pinczék:

X., Kőbánya, Füzér-utca 9. szám.

Bizományi raktár

DEBRECZENBEN: GERÉBY FÜLÖP urnál.

Közvetlen behozatalu valódi chinai és orosz karaván-teák, Jamaica, Brazília és Cuba-rumok, francia cognacok, likőrök a legfinomabb minőségben, eredeti csomagok és palaczkokban, eredeti árak mellett.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

A **TRANSYLVANIA-SZAPPAN** a legtisztább természeti termék, minden állati zsiradék és más ilyen anyag nélkül.

Egyetlen természeti szappan a világon

a mi **Transylvania** hidegviz-mosószappanunk!

Az arcz, fehérmű, selyem, gyapju, gyapot és lenszövet, valamint bőrneműek számára.

E szappan használata a legkiadósabb fehérműek mosásánál, amelyek egyszeri beszappanozásra hideg vagy langyos vízben és kifőzésre minden zsiros piszoktól a legalaposabban megtisztulnak.

Szappanunk **semmi lugot** vagy más maró anyagot nem tartalmaz, azért használata a **mosóruhák nagy kimélésével jár**

Továbbá a **Transylvania-szappan** kiválóan alkalmas mint **pipere-szappan** és mint **gyógy-szappan**, a bőr különféle kiütéseinél, mint dobróc, pörpör, a bőr felcserepedése, szeplő stb.

A mi szappanunk **ugyszólván nélkülözhetlen a postógyáraknál**, mert a legpiszkosabb, összetapadt gyapjufajokat is, egyszerű hidegvízben **meglepő gyorsan** tisztára mossa, puhává és selyemszerűvé teszi, anélkül, hogy színváltozást okozna.

Az osztr. csász. és magy. kir. kiz. szabadalmazott

TRANSYLVANIA hidegviz-mosószappan-gyár

központi megrendelő intézete és főraktára

RÁKÓCZY M. tanár, BUDAPEST, VI. Csengery-utca 39.

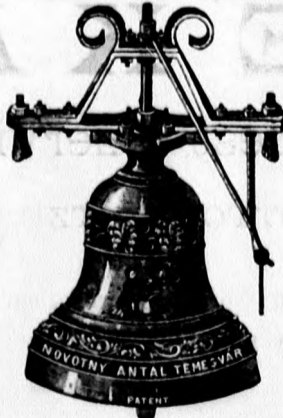
A hova az összes megrendelések intézendők.

Kapható minden fűszerkereskedésben, illat- és gyógyszerárban.

NOVOTNY ANTAL

harang- és ércöntődéje

harangok mindig raktáron vannak

ajánlja magát a t. cz. közönségnek és községeknek minden nagyságu harangok ujra, illetőleg új harangok és egész harangzatok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére, újabb modorra szerelve, több évi jótállás mellett, vertvas koronákkal, úgy hogy az így felszerelt harangokat könnyen és többször lehet fordítani, mi által a harang a megpedéstől megóvatik

Különösen ajánlja az általa feltalált

többször kitüntetett, atlyukasztott, szabadalmazott

HARANGJAIT,

melyeknek hangosabb, tartósabb és mélyebb hangjuk van és így egy 200 Ko. egy ily 260 Ko. haranggal egyenlő. — Ajánlom továbbá régi harangok vertvas koronávali felszerelését, vertvas-harangállványokat, minden nagyságu óraharangokat. — 300 kgr. és azon aluli

Költségvetéssel és képes árlapokkal díjmentesen és ingyen szolgálók.

NOVOTNY ANTAL Temesvár, Gyárvaros.

HIRDETMÉNY!

A magyar osztálysorsjáték második huzása december 6-án kezdődik és december 14-éig tart.

Az első osztályban ki nem huzott **osztály**sorsjegyeknek ezen huzáshoz szükséges megújítása, minden további jogok elvesztésének terhe mellett, november 26-ig eszközrendő, és pedig kizárólag a sorsjegyeken jelzett elárusítónál.

Teljes sorsjegyek, melyek az első osztályban nem nyertek, a második huzásban résztvesznek a nélkül, hogy **ezek** megújításának szüksége fennforogna.

Vételsorsjegyek — a míg a készlet tart — és pedig: egy egész sorsjegy 80 koronáért, egy tized sorsjegy 8 koronáért és egy huszad sorsjegy 4 koronáért az ismert elárusítóknál kaphatók, a kik egyszersmind mindennemű felvilágosítással szolgálnak. Megrendelésekkel kérjük ezekhez (nem hozzánk) fordulni.

Budapest, 1895. november 1-én.

Magyar osztálysorsjáték Igazgatósága.

EGY MILLIÓ

1,000.000 korona nyerhető a legszerencsésebb esetben

az
államilag jóváhagyott

Magyar osztálysorsjátékon

melynek

nagy
nyereményhúzása

1895. december 6—14-ig ejtetik meg.

Vétel-sorsjegyek:

1 egész **40 frt** 1 tized **4 frt.**
1 fél **20** „ 1 huszad **2** „

(Portó fejében 5 kr., ajánlott levélért 15 kr. és nyeremény-jegyzékért 10 kr. fizetendő.)

Ajánlja és szétküldi postautalvány ellenében vagy utánvétellel is

HEINTZE KÁROLY,

fő-elárusító Budapest, Szervita-tér 3. szám.

Sürgöny czim: LOTTOHEINTZE, BUDAPEST.

Hogy a tisztelt közönség különböző számú több sorsjegy birtokában nagyobb nyereménykilátásokhoz jusson, — öt vagy ennél **több** sorsjegy bevásárlásánál a sorsjegyeket egymástól teljesen eltérő számokat állítok össze tetszés szerinti egész, fél, tized, és huszad sorsjegyekből a fenti árakon.

Nyeremények

1 jutalom	à	600000 korona	=	600000 korona
1 nyeremény	à	400000 „	=	400000 „
1 „	à	200000 „	=	200000 „
1 „	à	100000 „	=	100000 „
1 „	à	50000 „	=	50000 „
2 „	à	20000 „	=	40000 „
2 „	à	15000 „	=	30000 „
4 „	à	10000 „	=	40000 „
10 „	à	8000 „	=	80000 „
27 „	à	6000 „	=	162000 „
100 „	à	2000 „	=	200000 „
200 „	à	1000 „	=	200000 „
1150 „	à	200 „	=	230000 „
20000 „	à	100 „	=	2000000 „
21499	nyeremény	=	4.332,000 korona	